



כ"א סיון, תשע"ד, 19.6.2014

גיליון מס' 413

פרשת קורח

האיסור להחזיק במחלוקת

מאת הרב מאיר רובינשטיין, קיבוץ לביא

וַיִּקַּח אֱלֶעָזָר הַלֵּהֵן, אֶת מַחְתּוֹת הַנְּחֹשֶׁת, אֲשֶׁר הִקְרִיבוּ, הַשֹּׂרְפִים; וַיִּרְקְעוּם, צְפוּי לַמַּזְבֵּחַ. הַ זְכָרוֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל, לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא-יִקְרַב אִישׁ זָר אֲשֶׁר לֹא מִזֶּרַע אֶהְרֹן הוּא, לְהִקְטִיר קֹטֶרֶת, לִפְנֵי יְהוָה; וְלֹא-יִהְיֶה קִקְרַח וְכַעֲדָתוֹ, פְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד-מֹשֶׁה לוֹ. (במדבר יז, ד-ה)

פשוטם של הפסוקים הנ"ל הוא: הציפוי למזבח יזכיר לבני ישראל לבל יחלקו על הכהונה, ואל להם לזרים לעבוד בבית המקדש, כי התוצאה תהיה שהעושה כן יהיה כקורח וכעדתו.

שלא כבכל משבר, רואה כאן התורה צורך לפעולה מעשית כדי למנוע הישנות מעשה מעין זה.

חז"ל הלכו הלאה וראו שאין כאן רק מעשה סמלי של ציפוי המזבח, אלא יש כאן גם מצוות לא תעשה לדורות. ושלא כפשט המילים "ולא יהיה כקורח וכעדתו", אלא כרוח הדברים המכוונים לכך שיש למנוע דבר כזה בעתיד אמר רב: "כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו שנאמר ולא יהיה כקורח וכעדתו." (סנהדרין ק"י ע"א). מי שמחזיק במחלוקת – דהיינו שהוא לא מתאמץ כדי להשקיט את המריבה, אלא ממשיך להתעקש על עמדתו ועל כבודו – עובר על מצווה ממצוות התורה!

ברור שאין כאן כוונה שיש להפסיק להביע עמדות שונות בנושאים שונים. מחלוקת כאן פירושה מצב שבו עצם הויכוח מלווה בפגיעות, כוחניות, שקרים וכדומה ולכן כשזה קורה על האדם לפעול להפסקת העניין גם על חשבון כבודו.

רוב מוני המצוות לא מנו מצווה זו בכלל תרי"ג מצוות, ולא משום שחלקו על האמירה של רב שאסור להחזיק במחלוקת, אלא משום שטענו שאין זו מצוות לא תעשה מן התורה, והבאת הפסוק כראיה על ידי רב היא רמז בלבד.

אולם גם אם אין זו מצווה מן התורה, נשאלת השאלה למה אין מצווה כזו מן התורה!?

הרי כל בר דעת חש שזו יכולה להיות אמירה משמעותית ביותר, דהיינו שהאדם מצווה מן התורה לא להחזיק במחלוקת שמלווה בפגיעות וכד'!

ננסה לברר עניין זה באמצעות דברי השאלות. הספר 'שאלות' דרב אחאי הוא כנראה הספר הקדום ביותר שיש לנו לאחר התלמוד. הוא נערך במאה השמינית, שפתו ארמית, אך כאן אביא את הדברים מתורגמים לעברית: "אסור להם לבית ישראל לעשות מחלוקת, שכיון שעומדים במחלוקת – הם באים לשנוא זה את זה, ואמרה התורה לא תשנא את אחיך בלבבך וכו'". (שאלתא ק"א)

התורה אסרה לשנוא את הזולת. השנאה היא בלב. השנאה ממלאה את האדם השונא. כמו שהאוהב חושב כל הזמן על אהובתו, וכל מחשבותיו הן בה תמיד, כך השונא – כל פנימיותו בוערת נגד האדם שפגע בו (או שאולי פגע בו...). וכמובן שיש להסתייג ולהבדיל בין מחשבת האוהב לבין זו של השונא, ובניגוד לאהבה, שנאה יוקדת הורסת את המחזיק בה, כפי שנראה בהמשך.

כלומר, אדם המחזיק במחלוקת יבוא לידי האיסור של 'לא תשנא את אחיך בלבבך'. ואיסור זה הוא מצוות לא תעשה גמורה מן התורה, ולכן אין צורך למנות המחלוקת כמצוות לא תעשה נפרדת.

השנאה היא הרס האדם והרס החברה. הרס האדם, מפני שנעשה כאלכוהוליסט, שמחשבותיו נתונות רק לדבר זה – איך ישיג את המשקה החריף, והוא ומשפחתו ופרנסתו וערכיו שאולי היו לו, הכל נהרס. מסוגל הוא לחשוב על דבר אחד בלבד: השגת השתייה החריפה. כך גם השונא הורס את עצמו עם שנאתו, וגורם להרס החברה, מפני שחברה המלאה אנשים שונאים אין לה קיום. לא יתכן שום דבר קונסטרוקטיבי בחברה שיש בה מחלוקת, דהיינו שנאה. ולכן דייקו חז"ל באומרם: "אמר רבי אילעא: אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולס את עצמו בשעת מריבה, שנאמר תולה ארץ על בלימה" (חולין פ"ט ע"א)

קיום העולם תלוי בבלימת המריבה, בלא להחזיק במחלוקת, בלא לשנוא.

הרב מאיר רובינשטיין, חבר קיבוץ לביא. נולד וגדל בשוודיה. לאחר שנת הכשרה של בני עקיבא בלביא, יצא ללימודי ישיבה ולאחר מכן חזר לשוודיה וכיהן כרב שם. מאז 1984 הוא חבר לביא. ועסק שם בחקלאות ובריכוז פנים. עם הקמת ישיבת מעלה גלבוה הוא עובד כר"מ בישיבה.



אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il